Raluca Brăescu

DESPRE VARIAŢIA LIBERĂ ÎN FLEXIUNEA VERBALĂ. VERBELE CU ŞI FĂRĂ *-EZ* ÎN LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

1. INTRODUCERE

Particularităţile flexionare ale verbului în limba română sunt legate de clasele de flexiune, de inventarul de sufixe, desinenţe şi alternanţe implicate în marcarea categoriilor gramaticale sau de omonimiile înregistrate între formele unei paradigme. În acest articol vom urmări variantele literare libere de prezent de la verbele de conjugarea I în *-a*; ne interesează formele cu sufixul *-ez* (corespunzătoare prezentului „slab") şi cu sufixul Ø (corespunzătoare prezentului „tare"), aşa cum apar în lucrările normative ($DOOM_1$, $DOOM_2$), dar şi în uz. În prima parte a articolului, vom prezenta mai multe observaţii (teoretice şi statistice) formulate în legătură cu această fluctuaţie flexionară, iar în partea a doua vom realiza o analiză a variantelor libere pe baza contextelor excerptate din corpusul de texte *roTenTen*. Vom arăta în ce măsură preferinţele vorbitorilor confirmă sau infirmă norma sau predicţiile din cercetările anterioare.

2. OBSERVAŢII ANTERIOARE ASUPRA TIPARELOR FLEXIONARE

Paradigma prezentului (indicativ / conjunctiv) era constituită în forma de azi înainte de 1880 (Pană Dindelegan 2015: 545), dar lasă loc unor modificări sau fluctuaţii între forme, aşa cum se întâmplă cu prezentul „tare" şi prezentul „slab" la verbele de conjugarea I. Aceste ezitări sau preferinţe flexionare apar deopotrivă şi la verbele vechi, dar şi la cele neologice.

Spre deosebire de perioada mai veche a limbii, în care se pare că se putea vorbi de o tendinţă de folosire a formelor „slabe" în sud şi a formelor „tari" în nord, pentru secolul al XIX-lea – arată Dragomirescu (2015: 196) – nu se poate stabili o astfel de delimitare[1]. Singura observaţie care se poate face priveşte

[1] Adina Dragomirescu în SILR (2015: 195) ilustrează situaţia verbului *a lucra* în gramaticile vechi: „în Muntenia, Văcărescu (1787) recomandă forma *lucru*, iar Massim (1854), Manliu (1854) şi Pontbriant (1874), forma *lucrez*. În Moldova, Măcărescu (1848), Cîmpeanu (1848) şi Nădejde (1884) recomandă forma *lucrez*. Alecsandri îşi exprimă, într-o scrisoare către Iacob Negruzzi din 1872, preferinţa pentru forma *lucrează*. În Transilvania, Tempea (1797), Iszer (1846), Bălăşescu (1848) şi Mihelţianu (1870) înregistrează forme duble, Diaconovici Loga (1822), numai *lucră, să se lucre*, iar Munteanu (1860–1861), numai *lucrez*. În uz, formele sufixate apar în toate zonele: *lucrează* (Golescu, Creangă, Budai-Deleanu), iar cele fără sufix, mai ales în Transilvania".

LR, LXIX, nr. 3–4, p. 349–358, Bucureşti, 2020

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

o uşoară preferinţă în aria vestică pentru formele nesufixate, atât la conjugarea I, cât şi la conjugarea a IV-a. Formele slabe reprezintă o inovaţie muntenească din secolul al XVI-lea, care însă nu a rămas limitată la această regiune (Zamfir 2005: 296). În schimb, pentru verbele neologice, încadrate mai ales la conjugarea I, variaţia celor două tipuri de forme apare ca urmare a unor ezitări în adaptare (Dragomirescu 2015: 196): *afirmează, circulează, imitează, respectez*, *sperez,* dar şi *guvernă, nu-l interesă, te stimă.*

Fluctuaţia între cele două paradigme continuă şi în secolul al XX-lea afectând, în primul rând, verbele împrumutate, ca semn al insuficientei fixări a formei în procesul de adaptare al împrumutului. Pană Dindelegan (2015: 546) semnalează fenomenul trecerii de la o clasă la alta atât în gramaticile vremii[2], cât şi în texte, unde sunt înregistrate, de exemplu, forme nesufixate, care nu au supravieţuit: *anulă* („anulează"), *se calculă* („se calculează"), *cedă* („cedează"), *se compensă* („se compensează"), *demonstră* („demonstrează"), *sugeră* („sugerează") etc. Altele circulă cu formă sufixată, limba alegând ulterior varianta fără sufix: *să accepteze, executează, exercitează, adoptează, circulează, concordează, recitează, transformează, atestează, respectează, elimineză, imitează, prosperează, precedează, relevează* (la Caragiale, Maiorescu, Tiktin, Lambrior, *apud* Pană Dindelegan (2015: 546)).

Graur (1968: 244) atrage atenţia asupra faptului că preferinţa rămâne aceea de a forma prezentul cu *-ez* pentru a regulariza flexiunea. Observând că cea mai mare parte a neologismelor formează prezentul cu sufix, „în ciuda strădaniilor depuse de latinişti în secolul trecut pentru a forma prezentul după modelul latinesc", extrage din DLRM neologismele de la litera M şi arată că, din cele 69 de verbe, 60 sunt cu *-ez* şi numai 9 fără *-ez.*

Două analize statistice importante au fost întreprinse. Prima îi aparţine lui Grigore Brâncuş. Potrivit statisticii sale (1976), realizate pe baza verbelor din DEX (1975), tendinţa limbii este de a dezvolta, atât prin împrumuturi, cât şi prin formaţii interne, clasa verbelor cu prezentul în *-ez* (83% din totalul verbelor neologice în *-a*, faţă de 17% cât reprezintă totalul verbelor neologice în *-a* cu prezent tare). La verbele vechi terminate în *-a*, raportul dintre verbele cu prezentul tare şi cele cu prezentul slab este echilibrat (din 818 unităţi, 351 au prezent slab şi 467 au prezent tare).

Prezenţa sufixului are o serie de avantaje flexionare (Graur 1968: 244; Brâncuş 1975: 247–254):

a) se uniformizează accentuarea, ceea ce exclude posibilitatea apariţiei ezitărilor accentuale în cazul împrumuturilor (*domină / domină; felicită / felicită; replică / replică*);

[2] Philippide (1897: 85) indică un raport de variaţie liberă pentru următoarele verbe (majoritatea formate de la teme vechi): *alăturez – alătur, colindez – colind, deochiu – deochez, desfăt – desfătez, dezbăr – dezbărez, forfec – forfechez, încordez – încord, încovăez – încovoiu, înflăcărez – înflăcăr, întrem – întremez, păduchiu – păduchez, sar – sărez.* Puşcariu ([1936] 1974: 414) înregistrează şi variaţiile *înfuriu – înfuriez, îngenunchiu – îngenu(n)chez, prad/prăd – prădez, strâmb – strâmbez, turb – turbez*, *apud* Pană Dindelegan (2015: 547).

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

b) se limitează condiţiile producerii alternanţelor fonetice, regularizându-se astfel paradigma (*desfăt, desfeţi*, faţă de *desfătez, desfătezi*). Vezi şi alte exemple în textele vechi (*apud* Dragomirescu 2015: 198): *s-asemănează* (Heliade Rădulescu) *vs se aseamănă* (Alecsandri); *se deteriorează* (Eminescu) *vs se deterioară* (Hasdeu); *se dezvoltează* (Filimon, Kogălniceanu) *vs se dezvoaltă* (Heliade Rădulescu);

c) se înlătură omonimia de la indicativ / conjunctiv prezent 1=2 sg: *copii*, faţă de *copiez, copiezi*;

d) ajută la diferenţierea unor forme verbale de corespondentele nominale: *punct* (substantiv), dar *punctez* (verb).

Dragomirescu (2009a) realizează o analiză a variantelor libere din dicţionarul normativ ($DOOM_2$); concluziile studiului concordă în linii mari cu analiza statistică anterioară, a lui Gr. Brâncuş; astfel, raportul este de 43,06% pentru verbale cu prezent slab, faţă de 14,55%, pentru verbele cu prezent tare. De asemenea, autoarea urmăreşte relaţia dintre normă şi uz prin aplicarea unor anchete lingvistice pentru a identifica tendinţele actuale în flexiunea verbului, situaţiile în care uzul şi norma nu se suprapun (Dragomirescu 2009b).

3. ANALIZA VARIANTELOR LITERARE LIBERE ÎN $DOOM_1$ ȘI $DOOM_2$

Comparând variantele flexionare verbale cu şi fără *-ez*, în cele două ediţii ale DOOM, se observă mai multe aspecte (vezi şi Dragomirescu 2009a, 2009b, Todi 2007, Croitor 2002 (pentru $DOOM_1$)).

a) $DOOM_2$ păstrează variaţia liberă a unor forme, dar propune schimbarea ordinii preferenţiale: *înjgheabă / înjghebează; înveşmântează / înveşmântă; învolburează / învolbură; răşchiră / răşchirează; şchioapătă / şchiopătează;*

b) $DOOM_2$ introduce dublete noi: *anticipează / anticipă; cruntă / cruntează* (reg.)*; curează / cură* ((reg.) „curăţă ştiuleţii”[3])*; demarchează / demarcă; inventează / inventă; împuie / împuiază* (fam.)*; se îngâmfează / se îngâmfă; (re)învie / (re)înviază; înstrună / înstrunează; prelimineză / prelimină; raportează / raportă* („aduce venit”[4]); *reanimă / reanimează; se ţuţuie / se ţuţuiază* (reg.);

c) $DOOM_2$ propune simplificarea flexiunii prin reducerea variantelor libere în favoarea unei forme unice: *decernează, decalchează, desfată, dezagregă, evaporă, (se auto)ignoră, împreunează, încrânceneză, îndrumă, se înfiripă, se înfoaie, îngemănez, perturbă, proferează, se prosternează, secretă, ţuguie;*

d) $DOOM_2$ menţine variantă unică, dar fără sufix în locul celei sufixate anterioare[5]: *defalcă* (în loc de *defalchează*); *exhibă* (în loc de *exhibează*); *expurgă* (în loc de *expurghează*); *irigă* (în loc de *irighează*).

[3] Verbul *a cura* (cu sensul „a trata un bolnav”) are în $DOOM_2$ doar forma *curează.*

[4] Verbul *a raporta* (cu sensul „a da un raport, a pune în legătură”) are în $DOOM_2$ doar forma *raportează.*

[5] Verbul *a se detraca* (cu sensul „a decădea”) are în $DOOM_2$ paradigmă incompletă, folosindu-se numai la timpuri compuse – *s-a detracat,* fără a mai menţine forma recomandată în $DOOM_1$, de indicativ prezent, persosna a III-a *detrachează.*

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

4. STUDIU DE CORPUS. OBSERVAȚII CANTITATIVE

Am urmărit 13 perechi de forme verbale[6] la prezent (indicativ sau conjunctiv), cu şi fără sufixul *-ez*, în corpusul *roTenTen*. Este vorba despre o vastă colecţie de texte preluate de pe Internet, disponibilă electronic (pe platforma internaţională *Sketch Engine*: https://app.sketchengine.eu/). Am selectat numai acele contexte în care formele verbale sunt scrise potrivit normelor limbii literare, cu diacritice.

În urma analizei contextelor, pot fi detaşate mai multe observaţii:

(i) În cazul unei singure perechi de forme, raportul este echilibrat: *înjgheabă* = 13 ocurenţe, faţă de *înjghebează* = 19 ocurenţe:

(1) a. idilica societate care se **înjgheabă** aici cade (...) pradă lăcomiei (literaturapetocuri.ro)
b. nu se implică direct, ei doar **înjghebează** coaliţiile împotriva taberelor indezirabile (prosport.ro)

(ii) Se observă o preferinţă clară pentru formele sufixate în cazul verbelor *a anticipa* şi *a inventa* (*anticipează* = 4829 de ocurenţe, faţă de *anticipă* = 143 de ocurenţe; *inventează* = 2832 de ocurenţe, faţă de *inventă* = 10 ocurenţe):

(2) a. Motociclistul din ultima secvenţă încadrează structura filmului şi **anticipează** moartea eroului (istoria filmului.ro)
b. Apar primele probleme, deşi nimic nu **anticipă** desfăşurarea ulterioară (plajacuganduri.ro)
(3) a. unele televiziuni **inventează** ştiri (cotidianul.ro)
b. Dimpotrivă, erou ar trebui considerat numai acela care **inventă** o acţiune neimpusă, dar care anticipează asupra unui ordin (cafegradiva.ro)

(iii) Variantele sufixate sunt preferate şi în cazul verbelor *a înveşmânta* şi *a învolbura: înveşmântează* = 101 ocurenţe, faţă de *înveşmântă* = 32 de ocurenţe; *învolburează* = 78 de ocurenţe, faţă de *învolbură* = 27 de ocurenţe:

(4) a. primăvara, pământul **se înveşmântează** cu iarbă proaspătă (profamilia.ro)
b. costumul său, specific dacic, **înveşmântă** personajul cu o mantie lungă (dolce-far-niente.ro)

[6] Nu ne oprim asupra variantelor libere *cură / curează, răşchiră / răşchirează, înstrună / înstrunează, cruntă / cruntează, se ţuţuie / se ţuţuiază,* semnalate în $DOOM_2$, întrucât au foarte puţine ocurenţe în corpusul roTenTen. Nu am urmărit nici diferenţele legate de repartiţia pe graiuri: „unele graiuri cunosc sau preferă formele cu sufixul zero, altele (cele moldoveneşti) preferă formele cu sufix realizat pozitiv, (...) altele, cele muntenești, par a ocupa o poziţie de mijloc, întrucât prezintă forme de ambele feluri” (Iordan, Guţu Romalo, Niculescu 1967: 256).

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

(5) a. apele în cele două partide mari din România **se învolburează** tot mai tare (tion.ro)
b. rafalele neobositului vânt de vest **învolbură** apele lacului (ponoare.ro)

(iv) În schimb, în cazul perechilor *învie / înviază, reînvie / reînviază*, *şchioapătă / şchiopătează, se îngâmfă / se îngâmfează*[7], se constată o preferinţă mare pentru formele nesufixate (*învie* = 2025 de ocurenţe, faţă de *înviază* = 448 de ocurenţe; *reînvie* = 2457 de ocurenţe, faţă de *reînviază* = 19 ocurenţe; *şchioapătă* = 247 de ocurenţe, faţă de *şchiopătează* = 106 ocurenţe; *se îngâmfă* = 53 de ocurenţe, faţă de *se îngâmfează* = 6 ocurenţe):

(6) a. un top al vedetelor pe care americanii şi-ar dori cel mai mult **să** le **învie** (stiri21.ro)
b. personajele din cartea de istorie **înviază** cu armuri cu tot (romlit.ro)
(7) a. expoziţia (...) a dorit **să reînvie** dorinţa cititorului de a cumpăra o carte (tvr.ro)
b. acest crez artistic **reînviază** o filosofie (referat.ro)
(8) a. o monedă unică fără o fiscalitate unică **şchioapătă** (mae.ro)
b. CJ Gorj prezintă o listă cu proiectele a căror derulare **şchiopătează** (gorjnews.ro)
(9) a. aprecierile de orice fel nu sunt utile progresului, ci doar **îngâmfă** sau diwstrug oameni care judecă (forumgratuit.ro)
b. nu asupreşte pe nimeni, nici **nu se îngâmfează** în faşa lumii (cnet.ro)

O situaţie specială apare la verbul *a (se) demarca.* Observaţiile de uz arată absenţa sufixelor în cazul unor neologisme derivate de la o bază verbală cu sufix (Graur 1968: 244; Brâncuş 1975: 251; Avram 1997: 201; Croitor 2002): *cita (citez),* dar *recita (recit)* şi *incita (incit); sista (sistez),* dar *asista (asist), insista (insist)* şi *persista (persist); testa (testez),* dar *atesta (atest), contesta (contest)* şi *detesta (detest); a fuma (fumez)*, dar *afuma (afum).* În corpusul analizat, verbul *a demarca* păstrează însă într-o proporţie semnificativă forma sufixată (asemenea verbului de bază *a marca – marchez*), alături de cea nesufixată (*demarchează* = 31 de ocurenţe, faţă de *demarcă* = 56 de ocurenţe). În cazul formei sufixate, identificate în corpus, observăm însă o modificare semantică (*demarchează* apare frecvent cu sensul „elimină marcajele" sau „limitează un perimetru, o regiune printr-o linie de demarcaţie"), aşadar cele două forme *demarcă* şi *demarchează* sunt, mai degrabă, omonime parţiale decât variante libere. Exemplele în care forma nu se asociază cu o modificare de sens („a scăpa de sub supravegherea adversarului") (10a,b) sunt foarte puţine în corpusul analizat.

[7] Majoritatea ocurenţelor sunt prezente în texte religioase.

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

(10) a. opera Ilenei Mălăncioiu **se demarcă** prin lumea ei singulară (formula-as.ro)
b. Radu Leonte **se demarchează** în careu şi trimite cu capul (actualmm.ro)

(v) Tot nesufixate se folosesc mai frecvent şi formele: *împuie* = 44 de ocurenţe, faţă de *împuiază* = 20 de ocurenţe (cu sensul „a năuci, a ameţi, a insista asupra unei idei"); *reanimă* = 33 de ocurenţe, faţă de *reanimează* = 12 ocurenţe; *prelimină* = 9 ocurenţe, faţă de *prelimineză* = 3 ocurenţe.

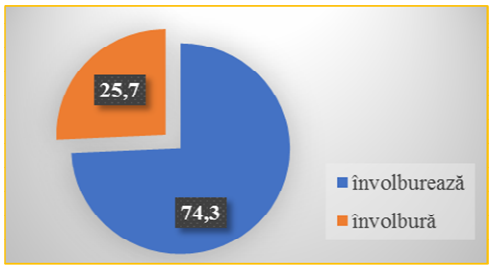
(11) a. li se **împuie** capul cu discuţii despre virtuţile dreptei politice (portalulrevolutiei.ro)
b. elevii inepuizabili îţi **împuiază** capul cu flecăreala lor veselă (curier.ro)
(12) a. unii politicieni (...) **reanimă** spiritul gregar şi intolerant (revista22.ro)
b. uzurpatorii post-sovietici (...) **reanimează** abordarea imperială (aer-emis.ro)
(13) a. **se prelimină** încasări suplimentare (cjmures.ro)
b. **se prelimineză** o creştere a gradului de utilizare a capacităţii de producţie (impactreal.ro)

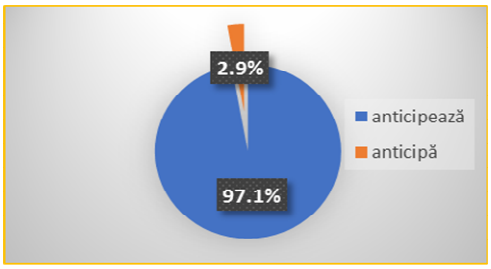
5. CONCLUZII

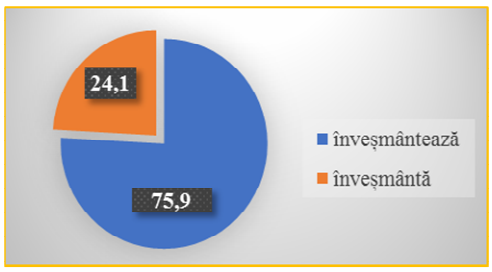
Oscilaţiile între forme cu sau fără sufix, extinderea variaţiei libere sau, dimpotrivă, simplificarea flexiunii prin opţiunea pentru o formă unică (mai frecventă în uzul vorbitorilor) au existat în toată istoria limbii române literare, nefiind uşor predictibile. Dinamica limbii şi, deopotrivă, dinamica normei lingvistice au reprezentat premisele pentru realizarea unor observaţii statistice. În uz, se vorbeşte despre o configuraţie a repartiţiei actuale a verbelor în favoarea netă a clasei verbelor cu prezent slab (Brâncuş 1975, Dragomirescu 2009a). La verbele neologice terminate în *-a*, s-a observat însă preferinţa pentru formele nesufixate (Croitor 2002).

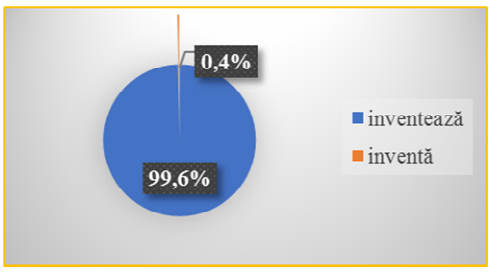
Acest proces de interferenţă între cele două paradigme (continuând un proces mai vechi din flexiunea verbală românească) a permis extinderea fenomenului de variaţie liberă în lucrările normative. În corpusul analizat, am observat un raport echilibrat de ocurenţe numai în cazul unei singure perechi (*înjgheabă, înjghebează*). Pentru celelalte perechi urmărite, am observat predilecţia pentru forme unice: sufixate (*anticipează, inventează, înveşmântează, învolburează*) sau fără sufix (*(re)învie, şchioapătă, se îngâmfă, împuie, reanimă, prelimină*). O situaţie specială apare în cazul formelor *demarcă/demarchează*, pe care le-am identificat în corpusul *roTenTen,* mai degrabă ca omonime parţiale, nu ca variante libere.

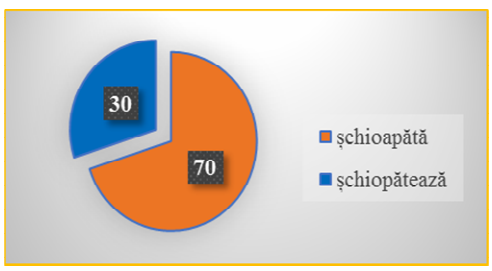
BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

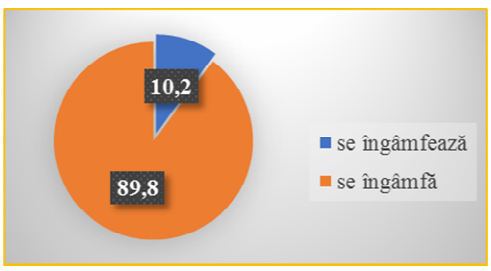

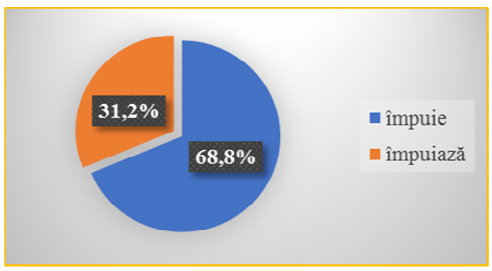

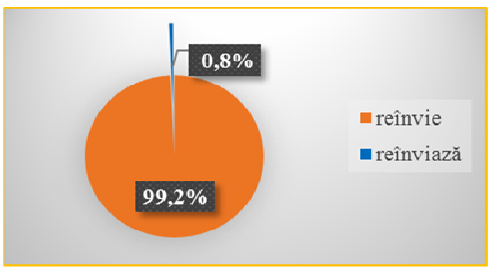

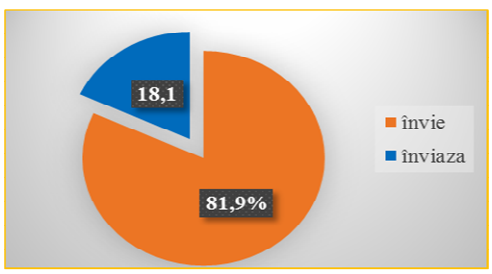

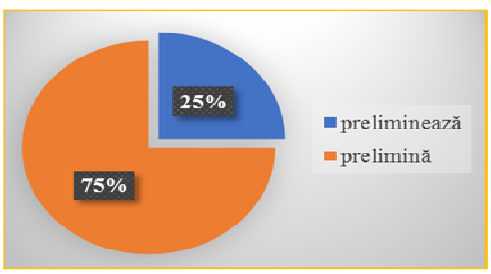

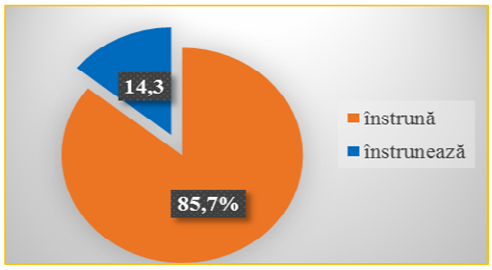

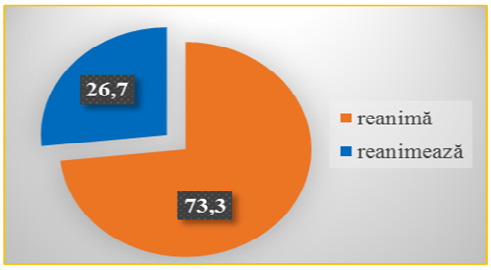

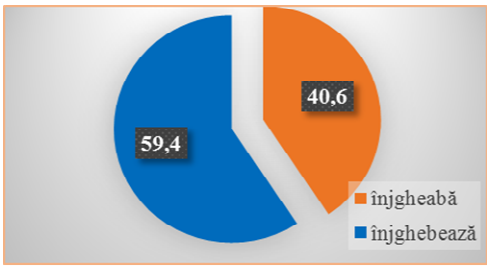

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Avram 1997 = Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1997.

Brâncuş 1975 = Grigore Brâncuş, „Observaţii asupra sufixului gramatical *-ez* al verbelor neologice”, în *Studii şi cercetări lingvistice*, XXVI (1975), nr. 3, p. 247–254.

Brâncuş 1976 = Grigore Brâncuş, „Productivitatea conjugărilor în româna actuală”, în *Studii şi cercetări lingvistice*, XXVII (1976), nr. 5, p. 485–492. (republicat în Gr. Brâncuş, *Studii de istorie a limbii române*, vol. II, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008, p. 11–17).

Croitor 2002 = Blanca Croitor, „Variantele verbale literare libere: tendinţe în limba română actuală”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2002, p. 57–76.

$DOOM_1$ = Mioara Avram (redactor responsabil), *Dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei, 1982.

$DOOM_2$ = Ioana Vintilă-Rădulescu (coord.), *Dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

Dragomirescu 2009a = Adina Dragomirescu, „Dinamica normei lingvistice”. Observaţii statistice asupra verbelor din $DOOM_2$”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale şi discursive*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2009, p. 219–226.

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

Dragomirescu 2009b = Adina Dragomirescu, „Relaţia dintre normă şi uz. Rezultatele anchetelor lingvistice”, în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale şi discursive*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2009, 227–234.

Dragomirescu 2015 = Adina Dragomirescu, „Verbul [secolul al XIX-lea]”, în Gh. Chivu, Gabriela Pană Dindelegan, Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu, Irina Nicula (ed.), *Studii de istorie a limbii române literare. Morfosintaxa limbii române literare în secolele al XIX-lea şi al XX-lea,* ediţie revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2015, p. 186–222.

Graur 1968 = Alexandru Graur, *Tendinţele actuale ale limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968.

Iordan, Guţu Romalo, Niculescu 1967 = Iorgu Iordan, Valeria Guţu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1967.

Pană Dindelegan 2015 = Gabriela Pană Dindelegan, „Verbul [secolul al XX-lea]”, în Gh. Chivu, Gabriela Pană Dindelegan, Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu, Irina Nicula (ed.), *Studii de istorie a limbii române literare. Morfosintaxa limbii române literare în secolele al XIX-lea şi al XX-lea*, ediţie revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2015, p. 535–596.

Todi 2007 = Aida Todi, „Fluctuaţii în flexiunea verbului în limba română actuală”, în Camelia Stan, Rodica Zafiu, Alexandru Nicolae (ed.), *Studii lingvistice. Omagiu profesoarei Gabriela Pană Dindelegan, la aniversare*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2007, p. 213–220.

Zamfir 2005 = Dana-Mihaela Zamfir, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (secolele al XVI-lea – al XVII-lea*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.

ON FREE VARIATION IN VERBAL INFLECTION. THE [+/- *EZ*] VERBS IN PRESENT-DAY ROMANIAN

(Abstract)

The inflectional peculiarities of the Romanian verb are related to the inflectional classes, the inventory of suffixes, the endings and vocalic/consonantal alternations involved in the marking of the grammatical categories or the specific syncretisms registered in the forms of a verbal paradigm. In the present article, we investigate the free literary variants of the present forms of the verbs with the thematic vowel *-a*, inventoried in $DOOM_2$, more precisely the forms which display the supplementary suffix *-ez* (the so-called “weak” present) and the forms without any supplementary suffix (the so-called “strong” present). In the first part of the article, we present some (theoretical and statistical) information on the [+/*-ez*] inflectional variation as presented in the previous analyses. In the second part,

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)

we develop an analysis of the free literary variants registered in $DOOM_2$ (13 pairs), on the basis of the contexts excerpted from the electronic corpus *roTenTen*. We then investigated to what extent the speakers' preferences testify to the phenomenon of free variation or the predictions made in previous works.

Cuvinte-cheie: variaţie liberă, prezent tare, prezent slab, normă lingvistică

Keywords: free variation, strong present, weak present, linguistic norm

Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti"
Bucureşti, Calea 13 Septembrie, nr. 13
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti
Str. Edgar Quinet, nr. 5–7
ralucabraescu@yahoo.com

BDD-A32988 © 2020 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:19:16 UTC)